

Мастер класс: Буряад хэлээр

Класс: 4-хи ангиин сурагшад

Темэ: «Буряад орон»

Зорилгонууд:

- *Образовательная (сургалгын):* Буряад орон тухай мэдэсэ үргэлжэлүүлхэ, гүнзэгьирүүлхэ.
- *Воспитательная (хүмүүжүүлгын):* Орон нутагтаа, байгаалидаа гамтайгаар хандаха, омогорхол түрүүлхэ, Буряад найхан ороноо үргэжэ, сахиса ябаха нангин ойлгосотой болгохо.
- *Развивающая (хүгжөөлгын):* анхарал, ухаан бодолыень хүдэлгэхэ, найжаруулха, хэлэнэй нөөсэ баялиг баяжуулха.

Мэдэһэн мэдэсэеэ ажабайдалтай холбожсо, түрэл хотойо зураглажа, тэрэнэ хэргэлэжэ хургаха, үхибүүдые бүлэг соошье, хоёр хоёрооршье, тус тустаньшье хүдэлгэжэ хургаха.

Задачанууд:

Практическа: Буряад орон тухай мэдэсээл гүнзэгьирүүлхэ, уран гоёор уншаха, хөөрхэ шадалтай болгохо.

сургалгын: Буряад орон тухай мэдэсээл ойлгуулха.

Хүгжөөлгын: Буряад хэлэн дээрэ түрэл хото тухайгаа сэдэбтэ хэлэлгээ баяжуулха.

Хүмүүжүүлгын: Хэһэн ажалдаа һонирхол түрүүлхэ, шэнэ юумэ мэдэхэ эрмэлзэл, хүмүүжүүлхэ. Түрэл хотодоо гамтайгаар хандаха, дуратай байха мэдэрэл түрүүлхэ.

суралсалай түсэблэһэн дүн (планируемые результаты).

Буряад хэлээр шадабари (предметные).

Уншанан текстнуудые, мэдэсэнүүдые зүбөөр ойлгохо, мүн сэдхэлэйнгээ байдал хүдэлгэжэ, уран гоёор, урма зоригтойгоор уншажа, хэлэжэ хураха.

Үхибүүнэй өөрын хүгжэлтын дүнгүүд (**Личностные**): Буряад орондоо гамтайгаар хандажа хураха, тоонто нутагаараа омогорхохо мэдэрэл түрүүлхэ.

Метапредметнэ:

Регулятивные УДД: багшатаа хамта хэшээлэйнгээ сэдэб элирүүлжэ, зорилго табижа хураха. Хэшээлдээ юу хэһэнэ, ойлгоһоноо мэдүүлхэ, өөрыгөө, бэс бэсэ сэгнэхэ.

Познавательные: УДД: элһээр хүдэлмэри ябуулха.

Коммуникативные УДД: хоёр хоёроороо бүлэг бүлэгөөрөө хүдэлхэ, хажуудахи хүнүүдөө шагнаха, ойлгохо. Тэдэнэй хэлэнэниие ойлгожо абаха.

Хэрэгсэлнүүд: мультимедиин слайднууд; сабуу, кисточкэ-биирэ, элһэн үнгэ бүрийн г.м.

Хэшээлэй ябаса

I. Эмхидхэлэй үе.

-Сайн байна, нурагшад! Мүнөөдэр 20 минутын хугаса соо бидэ таанадаар ажал ябуулхабди. Минии нэрэ обог хадаа Зоригма Валерьевна. Би Түнхэнэй аймагай Зуун-Мориной дунда нургуулиин буряад хэлэнэй багшаб. Мүнөөдэр таанар бэрхээр, оролдосотойгоор ажаллахат гэжэ найданаб.

-Булта сэнхир экранда анхаралаа хандуулхыетнай уринаб. (показ видеоролика или презентации о Бурятии)

-Зай, нурагшад таанар ойлгобо ёһотойд, ямар теэмэ дээрээ хүдэлхэбди.

1 слайд. -Зүб, Буряад орон гэнэн теэмэ дабтахабди.

-Бидэ уужам, баян Буряад орондо ажаһууһандаа жаргалтайбди. *гэжэ хэлэхэ байнаб.*

2 Слайд

- Нарата үргэн дайдатай
Нарһата үдхэн тайгатай,
Мүльһэтэ үндэр Саяантай.
Мүнгэтэ гүн Байгалтай
Түүхэ домогоор баян
Түрэл Буряад оромнай. Иимэ үгэнүүд дэмы хэлэгдэнэ бэшэ.

3 слайд Буряад орондомной олон ондоо яһатан эбтэй ажаһууна.

4 слайд - Энэ Россиин гүрэнэй карта дээрээ хараад үзэхэдэмнэй Буряад оромной иимэ нуури эзэлнэ.

5-6 слайд Россиин Федерациин республикануудай нэгэн – Буряад республика – Байгал далайн урда зүүн тээхи талануудые эзэлдэг.

Республика хэдгэ аймагуудтайб?
7-8 слайд- Республика 21 аймагуудтай, 6 хототой, 614 хүдөө тосхонуудтай.
Ниислэл хото – Улаан –Үдэ.

Энэ хот бэ?
9 слайд - манай Республикын толгойлогшо (Цыденов Алексей Самбуевич)

10 слайд - президент (хэлбэр)
Бидэ мүнөө Республикын туг дээрээ тогтоёбди.

10-11 слайды (рассказ про флаг)

12 слайд герб.
13-19 слайд республиканы герб.
20 слайд - герб (русские)

-Мүнөө хадаа бидэ бүлэг боложо хубаарая. **Хүүхэ** үнгэтэй жетонуудтай зон нэгэ бүлэг бологты. **Сагаан** үнгэтэй жетонуудтай зон нүгөө бүлэг бологты. **Шара** үнгэтэй жетонуудтай зон нүгөө бүлэг бологты.

Манай нургуулиин шабинар буряад хэлэнэй хэшээлдээ элдэбын ажал ябуулдагбди. Жэшээлхэдэ хэдэн ажалнууд бүтээһэн (подсвечники). Үшөө тиихэдэ минии нютагай залуу басаган Буряад Драмьн залуу артист Ада ~~Адуушева~~ зундаа лагерьтэмнай ержэ, үхибүүдтэ элһээр ажал ябуулхые харуулһан байна. Хариин тиихэдэ, би таанаадга мүнөөдэр баһашье хэжэ туршахыетнай урижа байнаб. Танай урда хэрэгсэлнууд байна. Танай зорилго хадаа сабуу (клей), кисточка (биирэ), ба элдэб үнгэтэй элһэнүүдые абажа туршагты.

Мүнөө үедэ энэ элһээр шэлэ дээрэ зурагуудые зурахата ехэ шухала болоод байна, хото городто игровой зоно, театр юумээр ябахата элһээр хэхэ юумэнууд олон болонхой, үшөө жэшээлхэдэ дасанда үнгын элһээр маандала бүтээнэ.

21-24

12-13-14 слайд

Мандала –энэ бүмбэрсэг дэлхэе тэмдэглэһэн удхатай (диск, шар, вселенная) гэдэг.

Хариин тиихэдээ элһээр (цветными песками) ямаршые наһатай зон хүдэлхэ аргатай.

25 слайд - Холбоо

-зай, ажалла ябуулжа эхилхэ сагнай ерээ.

25

(можно слайды включить 17-18-19 во время работы детей)

-Включить песню.

- Манай хэшээлдэ ерэхэн багшанар баһашье багахан даабаритай. Таанар үхибүүдээ ажал ябуулжа байхадань Буряад орон гэхэн тэмэдэ ХОККУ зохиогоод туршагты даа.

-Зай, нурагшаднай дүүргэбэ. Буряад орон тухайгаа юун гэжэ хэлэхэ байнат?
(Выслушать мнение детей...)

-Багшанараа шагнае Буряад орон тухай ямар ХОККУ зохиобо гээшэб.

-һайндаа. Баярлаа.

-Мүнөө хадаа үшөө дахин анхаралаа сэнхир экранда хандуулагты. (видео гимн)

26 слайд
-Үндэр Саяанай хормой доро
Үүдсэ элиһэн Буряаднай
Арсата дайдынгаа һайхание
Айлшадтаа харуулан суурханал.
Буряаднай, Саяамнай, Байгалнай
Баярнай, соломнай, найдалнай.
Баян даа, тэнуюн даа үнинһөө,
Байхал даа, һуухал даа мүнхэдөө.

-Хүндэтэ нурагшад! Таанад саашадаа Түрэл һайхан тоонтоё, үргэн уужам буряад ороноо хаанаш ябахатаа дээшэнь үргэжэ, нэрынэ нэрлүүлжэ ябахатнай болтогой гээд лэ хэшээлээ дүүргэе.

Гэрэй даабари: би таанадта инструкции үгэхэб «Как сделать цветной песок» из саахара, манки, дабһа яагаад шэрдэжэ болохоб. Таанар гэртээ туршаад зураг зураад ерээрэгты нүгөө хэшээлдээ.

Хэшээлэй түгэсхэл.